

BEDÖMARGRUPPENS YTTRANDEAvdelning
Utvärderingsavdelningen

Lärosäte: Linköpings universitet
Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnet samhällskunskap.
Samlat omdöme: Hög kvalitet
<p>Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Förutsättningar vara tillfredsställande</p> <p>När det gäller personal framkommer att lärosätet har en tydlig plan och systematisk arbetsordning för både tjänsteplanering, kompetensförsörjning och kompetensutveckling. Det framkommer en bred kompetens i såväl inom UVK som för ämnet samhällskunskaps olika ämnesområden som i det avseendet tydligt står i proportion till utbildningens volym och innehåll. Bedömargruppen anser däremot att den professionsrelaterade kompetensen för inriktningen samhällskunskap har några svagheter. Dessa svagheter gäller det låga antalet med lärarutbildning och skolerfarenhet, vilket framgår av lärartabellen och självvärderingen</p> <p>Med hänvisning till utbildningsmiljön redovisar lärosätet tillfredsställande professionsrelaterad, vetenskaplig och pedagogisk kompetens för utbildningens UVK del. De åtta utbildningsvetenskapliga kärnkurserna kan kopplas till olika forskningsområden/forskningsprojekt. Det finns aktiva forskare i utbildningen och en nära koppling mellan utbildning och forskning. För inriktningen samhällskunskap finns det lärare med aktuella egna forskningsexempel som relaterar till detta i sin undervisning, vilket visar på ett adekvat samband mellan forskning och utbildning. Professionsrelevansen tillgodoses genom kursmentorer som är verksamma gymnasielärare, VFU-handledare och personal med ämneslärarexamen. Men otydlighet i hur väl den sammanhållna miljön är för ämnet samhällskunskap ger en viss farhåga för att bredden och djupet i forskningen kan ha svårt att nå in i utbildningen i ett långsiktigt perspektiv. Framför allt gäller detta att bedömargruppen inte ser var och hur forskningen sätts i ett helhetsperspektiv i ämnet samhällskunskap. Sammantaget ser bedömargruppen utbildningsmiljön som tillräckligt stark, men vill se en förstärkning av den specifika professionsinriktningen gentemot samhällskunskap.</p> <p>Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat vara tillfredsställande.</p> <p>Målet om ämneskunskaper för yrkesutövningen, inbegripet aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete uppfylls. Lärosätet visar i självvärderingen en genomtänkt idé för att de olika akademiska ämnena ska knytas ihop till en helhet för ämnet samhällskunskap. När det gäller väsentligt fördjupade kunskaper ser däremot bedömargruppen en del otydligheter. Otydligheterna gäller om kurserna 61–90 högskolepoäng ska ses som breddning eller fördjupning. För blivande gymnasielärare ser 91–</p>

120 högskolepoäng olika ut beroende på om studenterna har ämneskombination med svenska eller inte. Bedömargruppen uppmanar lärosätet att formulera en tydlig strategi för helhetssynen på bredd och fördjupning i sina samhällskunskapskurser

Målet om vetenskapsteori och forskningsmetoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet uppfylls genom progressionen inom ramen för och examination av innehåll i UVK och VFU samt i relation till studentens ämnesstudier med avseende på fördjupad kunskap om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa metoder. Relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt betydelsen för lärarens yrkesutövning säkerställs. För inriktningen samhällskunskap ser bedömargruppen en kontinuitet i undervisningen om vetenskapsteori och forskningsmetoder, där sökande och analyserande av forskning och tillämpning av metoder sker flera gånger. Den brist som bedömargruppen identifierar gäller en helhet för grundläggande samhällsvetenskaplig metod. Det finns ingen metodkurs före Examensarbete 1. Bedömargruppen ser en otydlighet i hur det säkerställs att studenterna inte bara får många olika delar av vetenskapsteori och metodologi, utan att delarna även kan knytas till en samhällsvetenskaplig helhet. Bedömargruppen riktar en uppmaning till lärosätet att utveckla och synliggöra en strategi för hur helhetssynen på vetenskapsteori och metodologi ser ut och säkerställs

Målet att kritiskt och självständigt tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat uppfylls. Det finns en klar bild i matrisform av hur lärandemål, aktiva verb och aktiviteter som stöder studenters lärande och examination hänger ihop inom ramen för UVK och den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) samt i relation till studenternas ämnesstudier. Bedömargruppen menar att detta är särskilt framträdande i bedömningsgrundens formuleringar om förmågan att förhålla sig kritisk och självständig till relevanta forskningsresultat. Bedömargruppen noterar att studenterna enligt självvärderingen tränas i detta på olika sätt, men saknar en starkare helhetssyn som lärosätet uppmanas att utveckla.

Målet att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik uppfylls genom progression mellan UVK, VFU och ämnesstudier, allmändidaktiska moment i UVK samt verksamhetsförlagd utbildning. Ämnesdidaktiska grundverktyg ges i kursen SH1, vilket gör att omfattningen av undervisningen i bedömningsgrunden om didaktik och ämnesdidaktik därför till stor del finns enligt bedömargruppen. Bedömargruppen menar att utbildningen visar en svaghet i var och hur de didaktiska och ämnesdidaktiska verktygen faktiskt får användas av studenterna. Framför allt efterlyser bedömargruppen en utveckling av hur studenterna får möjlighet att använda ämnesdidaktiska modeller för både planering och problematisering av sin egen undervisning.

Målet att utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet för att stimulera varje elevs lärande uppfylls i olika UVK-kurser som innehåller stöd till kommande verksamhetsförlagd utbildning (VFU), specialpedagogik, elevers sociala relationer, gruppdynamik och grupprocesser, bedömning och dokumentation samt kamratbedömningar. Det finns i utbildningen inslag där konstruktiv kritik både ska ges och tas emot av studenterna. Bedömargruppen menar att de inslag som ingår i fältstudierna ger möjlighet att se olika typer av undervisning och kan därmed öka förmågan att stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Målet om bedömningar utifrån relevanta aspekter och hållbar utveckling uppfylls via lärandemål för exempelvis värdegrundsfrågor, elevmångfald, forskningsetik, ledarskap, specialpedagogik och genomförandet av bedömningsprocesser.

För jämställdhetsperspektivet arbetar lärosätet med bland annat genomlysning av utbildningsplaner, kursplaner, litteraturlistor och normkritiska perspektiv. Det finns ett genomtänkt upplägg av undervisningen om jämställdhet. Lärosätet visar enligt bedömargruppen en medvetenhet om hur universitetslärares eget beteende i klassrummet och representationen i litteraturen påverkar hur jämställdhetsperspektivet kommuniceras och förankras hos studenterna. Den här bilden förstärks också vid intervjuerna, där lärosätet kan beskriva och resonera om kursernas innehåll och lärarnas agerande utifrån jämställdhetsperspektivet.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling sker via en kvalitets- och uppföljningsorganisation från övergripande universitetsnivå via programnivå och ned till institutions- och kursnivå, samt utifrån intressenter som lärare, VFU-handledare, studenter och alumner. Självvärderingen ger goda exempel på uppföljning, som att uppföljning sker i lärolaget och är grund för kursutveckling. Utvärderingar sker både skriftligt och muntligt. Lärosätet visar också i självvärderingen hur återkoppling sker. Förändringar tas upp i dialog med studenterna i både undervisningssituationer och ämnesråd. Studenterna får också veta i början på en ny kurs vilka förändringar som skett.

Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Studentperspektiv vara tillfredsställande.

Studentperspektivet säkerställs genom att studenterna har möjlighet att påverka sin utbildning i beslutsfattande organ på alla nivåer. Alla studenter får möjlighet att utvärdera kurser i lärosätets digitala utvärderingssystem. Skriftliga enkäter till kurser kompletteras med muntliga synpunkter från studenterna. Den formella strukturen menar bedömargruppen är viktig, men lika viktigt är det att ge möjligheter till en aktiv dialog direkt i kurserna, något som bedömargruppen bedömer att högskolan gör på ett bra sätt

Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Arbetsliv och samverkan vara tillfredsställande.

lärosätet ett antal exempel på hur samverkan sker med olika aktörer kopplade till studenternas framtida arbetsmarknad och intressenter som är viktiga för att utbildningen ska utveckla studenternas beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Utbyte med en specifik grundskola i Linköping och kursmentorer är konkreta exempel på detta. Bedömargruppen menar att detta visar på relevant samverkan med det omgivande samhället, men anser också att samverkan som har en specifik koppling till ämnesinnehållet kan stärkas.

Utbildningsvetenskaplig kärna

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal

Bedömning med motivering: *Antalet lärare och deras sammantagna vetenskapliga, professionsrelaterade och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

I självvärderingen framgår att personalstyrkan omfattar ett fyrtiotal lärare, där en hög andel är tillsvidareanställda. Det finns en kärntrupp av lärare med större omfattning på sin undervisning som bidrar till kontinuitet och stabilitet för studenterna. Av lärartabellen framgår att personalen har hög nivå på disputerade inom relevanta ämnen för UVK: 70 procent, varav hälften har lärarutbildning. De flesta har ämneslärarutbildning, vilket är en styrka i fråga om den vetenskapliga och professionsrelevanta kompetensen. Som särskild resurs för professionsrelevans finns kursmentorer som är verksamma gymnasielärare som är visstidsanställda och detta garanterar professionsanknytning. En annan lärarresurs är handledare för verksamhetsförlagd utbildning (VFU), där lärosätet samverkar med 19 kommuner. Riktlinjerna säger att studenterna ska få handledare i rätt ämne/ämnena, rätt inriktning och att handledaren ska ha genomgått en introduktion. I intervjuerna ställdes frågor om lärarnas möjligheter att bedriva undervisning och examinera studenterna i förhållande till tilldelad tid för VFU, tid för att utveckla VFU samt knyta kontakter med skolor och initiera samverkan. Lärosätet klargjorde att de som är redovisade i tabellen är VFU-ansvariga (kursansvariga) och inte handledare. Lärare som genomför trepartssamtal och ingår i besöksteam är alltså inte redovisade.

Lärosätet redogör i sin självvärdering för en tydlig plan och systematisk arbetsordning för både tjänsteplanering, kompetensförsörjning samt kompetensutveckling med vetenskaplig och högskolepedagogisk meritering. Uppföljningar av kompetens och kompetensförsörjningsanalyser sker varje år enligt självvärderingen. Medvetna rekryteringsprocesser är en annan del av kompetensförsörjningen. Det finns en bra överblick över personalen och en genomtänkt sammansättning av personal vid berörda institutioner utifrån pedagogisk, vetenskaplig och professionsrelaterad kompetens. Lärosätet kan uppvisa en strategi för både kort och lång sikt.

Utbildningsmiljö

Bedömning med motivering: *Det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.*

I självvärderingen framgår att de flesta forskningsprojekten är kopplade till IBL (institutionen för beteendevetenskap och lärande), men några till Tema. Det finns aktiva forskare som ingår i utbildningen. Av självvärderingen framgår att de åtta utbildningsvetenskapliga kärnkurserna kan kopplas till olika forskningsområden/forskningsprojekt som finns inom bland annat de institutioner som levererar lärare till lärarutbildningen. Detta exemplifieras i självvärderingen av den utbildningsvetenskapliga kärnkurs som heter *Ledarskap och konflikthantering*, där den kursansvariga och samtliga föreläsare bedriver aktuell forskning inom kursens områden. I intervjuerna gav lärosätet ytterligare exempel på kopplingen mellan aktuell forskning och utbildning genom att undervisande lärare i UVK-kursen om bedömning är verksamma forskare inom bedömning och gemensamt tar fram seminarieuppgifter för studenterna. Andra exempel är metoder för självskattning och att utvärdera den egna verksamheten som baseras på vetenskaplig forskning. Den progressionsmodell som utvecklats inom lärarutbildningen innebär att studenterna successivt utvecklar ämneskunskande, didaktiskt och vetenskapligt kunskande, vilket styrks i självvärderingen med hänvisning till lärandemål och betygskriterier.

Genom sin modell för progression genom programmet visar lärosätet att det finns en systematisk och genomtänkt struktur för hur utbildningens olika delar i form av den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK), verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och ämnesstudier integreras samt den stegrande graden av svårighet från grundläggande nivå till avancerad nivå. Progressionen är tydligt knuten till utvecklingen av studenternas didaktiska och vetenskapliga kunskaper. Lärosätet visar genom konkreta exempel på läranderesultat hur deras modell rymmer konstruktiv länkning mellan mål, innehåll och examinationer samt en uppdelning av examensmålen kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt. I självvärderingen är det tydligt att det finns ett professionsinriktat innehåll integrerat med olika vetenskapliga metoder och perspektiv. Bedömgargruppen anser att detta främjar att studenterna utvecklar ett forskande förhållningssätt som grund för sin profession.

Lärosätet har via sitt kursbeställningssystem en god bild av lärarutbildningens vetenskapliga och professionsinriktade utbildningsmiljö genom att det finns en överblick över forskningsprojekt/forskningsområden och deras koppling till områden i den utbildningsvetenskapliga kärnan. Det finns alltså en övergripande struktur som kan ställa kvalitetskrav vid exempelvis kursbeställningar. Programråd, ämnesråd och UVK-råd har täta och regelbundna träffar.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Lärosätet ger i självvärderingen en god bild av hur lärandemål samt aktiviteter som stöder studenters lärande och examination hänger ihop. Lärosätet beskriver och motiverar progressionen inom ramen för innehåll i UVK och VFU samt i relation till studenternas ämnesstudier med avseende på fördjupad kunskap om vetenskapsteori, kvalitativa och kvantitativa metoder, relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och betydelsen för lärarens yrkesutövning. Lärosätet visar genom sin redogörelse för utvecklingsområden att kvalitetsarbetet fångar upp brister i planering och genomförande samt åtgärder för att utveckla och förbättra utbildningen. I en särskild kurs (UVK8) fördjupas och bearbetas målet särskilt via metodövningar, seminarier, workshoppar och en forskningspromemoria. Lärosätet visar i självvärderingen en medvetenhet om hur denna här kursen ska utvecklas för att möta studenternas lärande på ett tydligare sätt med relevans för professionen. Det är ett utvecklingsområde att tydliggöra professionsrelevansen och motivera studenterna inför kursen. I intervjun ställdes frågan om vilka förändringar och åtgärder som lärosätet gjort för att stärka kopplingen mellan studierna i UVK och yrkesutövningen samt motivera studenterna att läsa forskningsmetodik. Lärosätet angav att de infört moment som tränar studenterna att ställa frågor med didaktisk relevans, att vara kritiska till sina egna ställningstaganden samt att de tydligare belyser hur lärarprofessionen utvecklats i ett vetenskapshistoriskt perspektiv. Fältanknutna och praktikorierade uppgifter är också en tydligare del av kursen.

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.*

I självvärderingen visar lärosätet hur det skapas förutsättningar för att studenten examineras på ett sådant sätt att målet uppnås. Det finns en klar bild i matrisform av hur lärandemål, aktiva verb och aktiviteter som stöder studenternas lärande och examination hänger ihop inom ramen för den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) och den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) samt i relation till studenternas ämnesstudier. Riktat mot de olika inriktningarna för ämnesläroprogrammet finns relevanta styrdokument specifikt för 7–9 och gymnasiet. Lärosätet visar på progressionen genom undervisning inom de utbildningsvetenskapliga kärnkurserna och träning och tillämpning i den verksamhetsförlagda utbildningen. Studenterna ska självständigt kunna planera en vetenskaplig empirisk undersökning samt visa förmåga att utifrån självreflektion, kollegiala samtal och konstruktiv kritik utvecklas mot en professionell yrkesroll. Det presenteras tydliggöranden och rikliga exempel på hur undervisningen stödjer studenterna samt examinationsuppgifter av relevans för målet, exempelvis skriftliga och muntliga tentamina där studenterna ska visa hur de tar del av andras erfarenheter av utformning av examinationer samt diskussioner om kunskapsbedömning i seminarier. Lärosätet beskriver hur studenterna tar del av forskningsresultat och kopplar i viss mån detta till professionen under VFU och diskussioner om autentiska fall. Vidare anger lärosätet betyg och bedömning som ett utvecklingsområde. Det anses vara ett forskningsområde i snabb utveckling och lärosätet menar att arbetet med utvecklingsområdet underbyggs och premieras av att lärarna själva bedrivit forskning eller aktivt forskat i området.

Bedömargruppen ser lärosätets översiktliga och genomtänkta upplägg av progression med lärandemål, formulering av aktiva verb, beskrivning av lärandeaktiviteter och undervisningsformer, självstudier och examinationsformer med angivna betygsgrader som ett gott exempel på konstruktiv länkning.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.

I självvärderingen presenterar lärosätet en översiktlig tabell (tabell 7) av lärandemål av relevans för examensmålet under studentens hela utbildning. Tabellen ger en god överblick av lärandemål där tyngdpunkten i de inledande kurserna – med undantag för VFU i UVK2 – är inriktade mot universitetsförlagda delar. De avslutande lärandemålen examineras i verksamhetsförlagd utbildning (VFU) via en skriftlig och en muntlig uppgift där studenterna funderar över ett dilemma om didaktiska eller sociala dimensioner. Därutöver ska studenterna redovisa planering och genomförande av undervisning kopplat till ämnet. Bedömargruppen noterar att den inledande UVK-kursen (UK1) rymmer introducerande och grundläggande moment för målet som handlar om färdighet och förmåga.

I den avslutande VFU-kursen finns ett antal relevanta mål som handlar om färdighet och förmåga inom ramen för didaktik. I lärosätets översiktmatris (tabell 7) över UVK-kurser och VFU som anses

vara betydelsefulla för examensmålet anges inte specifika aktiviteter som stöder studenternas lärande och examination, utan de presenteras separat utifrån UK1 och avslutande VFU. Inom ramen för detta mål visar lärosätet ett gott exempel på progression mellan UVK, VFU och ämnesstudier.

Självvärderingen ger konkreta exempel på lärandeaktiviteter som visar färdighet och förmåga när det gäller ämne och ämnesdidaktik. Där framgår en progression inom ramen för innehåll i UVK, VFU och studenternas ämnesstudier. De introducerande delar som finns i inledande UVK-delar fördjupas med moment som handlar om färdighet och förmåga, och då med koppling till ämnesdidaktik. Dessa kompletterar på ett bra sätt de allmändidaktiska moment som skrivs fram i självvärderingen för UVK. Lärosätet anger att införandet av den tregradiga betygsskalan för VFU föranledde ett utvecklingsarbete om examinationer i programmets VFU-kurser. En tyngdpunkt i detta arbete gäller frågan om tillämpning som en del av lärandemål, examinationer och betygskriterier samt omdömesformulär som används av VFU-handledare, examinator och för studenter. I intervjun beskrev lärosätet att examination av VFU sker via en VFU-dagbok för studenter, bedömningsformulär som stöd till handledare, s.k. fältmentorer samt uppföljande samtal via digitala kommunikationsverktyg.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Lärosätets beskrivning av arbetet med bedömningsgrunden täcker in både målets del om undervisningspraktik, dels övergripande utvärderings- och utvecklingsarbete. När det gäller undervisning täcks detta in av olika UVK-kurser som innehåller stöd till kommande verksamhetsförlagd utbildning (VFU), specialpedagogik, elevers sociala relationer, gruppdynamik och gruppprocesser, bedömning och dokumentation samt kamratbedömningar. Lärare förutsätts och förväntas ofta delta i utvecklingsarbete på organisationsnivå, och utvärdering och utvecklingsarbete är ett av den utbildningsvetenskapliga kärnans områden. Detta belyses särskilt i UVK7.

Det tvärvetenskapliga samarbetet med psykolog- eller socionomstudenter ses som ett gott exempel, liksom att studenterna får möta representanter från bland annat Skolinspektionen. I intervjun klargjorde lärosätet att mötet med psykologer och socionomer bidrar till att studenterna lär sig hantera variationer i grupp, samt hur individanpassning och gruppanpassning sker utifrån sociala relationer och kulturella faktorer. Här, liksom för övriga examensmål, visar lärosätet en medvetenhet om hur de två inriktningarna – 7–9 samt gymnasiet – tillgodoses med relevant fokus. Särskilt positivt är att man i UVK7 även tar upp vuxenutbildningen, som ofta lyser med sin frånvaro och att lärosätet i den avslutande VFU-kursen förefaller ta ett seriöst grepp om utvärdering av undervisningen på olika sätt. Lärosätet kan både beskriva och motivera progressionen inom ramen för UVK och VFU samt i relation till studentens ämnesstudier med aktiva verb och lärandeaktiviteter (tabell 10).

Bedömggruppen ser det också som ett gott exempel att UVK innehåller inslag med fokus på att öva och lära sig undervisning, dokumentation, kartläggning, stöd på individ-, grupp- och organisationsnivå, samverkan med specialpedagog, enligt tidigare angivna synpunkter. Exempelen är konkreta och det förekommer bedömningskriterier.

Lärosätet identifierar ett utvecklingsområde som handlar om att studenterna vill ha mer inslag av metodik, mer uppgifter och innehåll kopplat till verksamma lärares erfarenheter samt kontextuell kunskap baserad på förtroget om pedagogisk verksamhet i mer övergripande mening som förekommer i skolan. För att utveckla detta har lärosätet infört en särskild "mentorsstrimma" som lyfter frågor om kontakt med vårdnadshavare, mentorskap och hur lärares ledarskap relaterar till stödet för den enskilde elevens lärande och utveckling. I det arbetet finns en kursmentor för UVK som samarbetat med kursmentorer från ämnena. Inslaget är inte ett obligatoriskt moment, och detta är enligt lärosätet sannolikt ett skäl till att studenternas deltagande hittills inte motsvarat förväntningarna. En annan tänkbar förklaring är att kursen är krävande och att studenterna är så pass tidigt i sin utbildning kan ha svårt att relatera till mentorsstrimmans innehåll. Därför har lärosätet planerat att göra mentorsstrimman till ett obligatoriskt moment som också examineras i avslutande VFU. Bedömargruppen ser detta som en rimlig och väl avvägd åtgärd för utvecklingsarbetet.

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.*

Lärosätet redogör i självvärderingen för hur examensmålets olika delar examineras enligt en progression i UVK-kurserna och verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Progressionen inom ramen för innehåll i utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) och VFU samt i relation till studenternas ämnesstudier (lärosätet hänvisar här också till del 2 av självvärderingen) framgår med avseende på lärandemål för exempelvis värdegrundsfrågor, elevmångfald, forskningsetik, ledarskap, specialpedagogik och genomförandet av bedömningsprocesser. Inom ramen för de UVK-kurser som anges förekommer exempel på lärandemål i kurserna, vilka stärker redogörelsen av att studenterna under utbildningen får möjligheter att uppnå examensmålet. Lärosätet beskriver särskilt hur lärandemål, aktiviteter som stöder studenters lärande och examination hänger ihop genom att exemplifiera med UVK-kurs 4. Workshoppar ger studenterna möjlighet till träning och reflektion över lärares professionella förhållningssätt i svåra situationer. Olika etiska perspektiv och specifikt fokus på mänskliga rättigheter finns uttalat i UVK, medan det är mindre uttalat för hållbar utveckling. Lärosätet visar genom sin redogörelse för utvecklingsområden att det är medvetet om bristerna i hur hållbar utveckling skrivs fram i utbildningen. Bedömargruppen instämmer i lärosätets bedömning att hållbar utveckling behöver komma in tydligare i lärandemål och belysas ur sina olika dimensioner.

Jämställdhet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

I självvärderingen och intervjuerna framkom att lärosätet aktivt arbetar för att jämställdhetsperspektivet både ska genomsyra lärarutbildningens organisation och ingå i programmets innehåll och genomförande. Lärosätet arbetar med bland annat genomlysning av utbildningsplaner, kursplaner, litteraturlistor och normkritiska perspektiv. En satsning sedan 2005 är också en genuslektor per fakultet/område som har tid i tjänst att jobba med dessa frågor riktat mot styrelse, program och samverkan med studentkårer och studentrepresentanter. Lärosätet har utvecklade rutiner och

processer och i beställningen av kurser till institutionerna föreskrivs att internationalisering, genus, klass och etnicitet ska beaktas vid utformningen av kurserna. Detta ska också synliggöras i lärandemål, kursinnehåll, arbetsformer eller val av litteratur och examinationer. Kurserna planeras så att både män och kvinnor finns representerade bland lärarna, både som föreläsare och seminarieledare i den mån det är möjligt, och bifogad lärarlista visar en jämn könsfördelning. Även arbetsformerna beaktar jämställdhet genom att lärarna ser till att båda könen finns representerade i seminariegrupperna i den mån det är möjligt.

Det finns ett genomtänkt upplägg av undervisningen om jämställdhet. Mot bakgrund av lärandemål i tre olika utbildningsvetenskapliga kärnkurser redogörs för lärandeaktiviteter om jämställdhet, exempelvis om bemötande och förmåga att analysera exempelvis hur skolan sorterar utifrån genus. Sammantaget innebär detta att studenterna får en samlad kunskap om genus och jämställdhet för att kunna omsätta i handling/förhållningssätt i skolan. I självvärderingen framgår att en större andel män än kvinnor gör avbrott i sin utbildning, särskilt på inriktningen mot gymnasieskolan.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: *Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.*

I självvärderingen beskriver lärosätet en kvalitets- och uppföljningsorganisation från övergripande universitetsnivå via program- och ned till institutions- och kursnivå. Utöver lärosätets generella sexårscykel för programutvärdering så listas en mängd olika typer av kvalitetsgranskningar av ämneslärarprogrammet, som sammantaget innebär att programmet på olika sätt genomlysas och att underlag genereras för utveckling på olika nivåer i programmet. Dessa nivåer omfattar lokala kursutvärderingar till övergripande budget och genomströmning. De ämnes- och programansvariga aktörerna är involverade i flera av dem. Synpunkter hämtas även in från alumner i en återkommande enkät. Också VFU-placeringar utvärderas och följs upp efter varje VFU-period, vilket ska ses som en positiv rutin för att kunna kvalitetssäkra den verksamhetsförlagda utbildningen som en central del i genomförande av programmet. Genomströmningsanalyser sker och digitala enkäter används för att samla underlag. Återkoppling sker till studenter och kursansvariga. En tydlig systematik beskrivs, där det även lyfts klara exempel på hur uppföljningen har omsatts i förbättringsåtgärder. Lärosätet ger i detta avseende konkreta exempel på förändringar efter utvärderingar. Studenternas synpunkter på UVK5 ledde till att examinationen utökades med en analys av ett fall och att längre seminarietid genomfördes. Ett annat exempel är att lärosätet i strukturplanen bytte plats på UVK7 och UVK8 som ett resultat av synpunkter. Resultaten återkopplas till samma studenter som skrev den, och förändringar redovisas till de nya studenter som läser kursen efter. Bedömargruppen ser detta som ett gott exempel på att åtgärder görs som en direkt följd av studenternas synpunkter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Självvärderingen redogör för en lång rad av olika undersökningar, utvärderingar, dialoger, uppföljningar och analyser som används för att få en bild av studenternas resultat och väg genom utbildningen i förhållande till bl.a. planerad studietid. Studenter erbjuds vägledningssamtal och en rad åtgärder nämns som syftar till att synliggöra studenternas väg genom utbildningen i syfte att få dem att genomföra utbildningen inom planerad studietid. Utöver att team följer upp studenter som inte

följer studietakten och upprättar individuella studieplaner för dem finns stödundervisning för studenter. Det nämns också studentmentorerna som ger nya studenter stöttning. Relaterat till kurserna är det främst genom rutiner för examination och om-examination som studenterna kan undvika dröjsmål. Direktiv för publicering av scheman och litteraturlistor finns för att studenterna ska kunna planera sin tid.

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Studentperspektiv

Bedömning med motivering: *Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

Utifrån självvärderingen som underlag konstaterar bedömargruppen att studenterna har möjlighet att påverka sin utbildning i beslutsfattande organ på alla nivåer. Genom studentkåren utses studentrepresentanter från alltifrån övergripande beslutande och beredande organ (styrelsen för utbildningsvetenskap; kvalitetsuppföljning) till organ som mer direkt berör ämneslärarutbildningen (VFU-studentråd, UK-råd, ämnesråd, team). Dessutom samverkar studenterna med genuslektorn. Alla studenter får möjlighet att utvärdera kurser i lärosätets digitala utvärderingssystem. Skriftliga enkäter till kurser kompletteras med muntliga synpunkter från studenterna. Vidare har studenterna möjlighet att påverka sin utbildning genom att välja inriktningar och andraämne, t.ex. kan 7–9-inriktningen vänta till termin 4 innan studenterna väljer mellan 2-ämnes- och 3-ämneskombinationer.

Bedömargruppen anser att studiementorsprogrammet är ett föredömligt exempel på hur studenternas erfarenheter kan tillvaratas i utbildningen, där mer erfarna studenter kan stötta nya och lyfta frågor ur studenternas perspektiv till studievägledaren och den programansvariga. Ett annat föredömligt exempel är att lärosätet har infört en introduktionsutbildning för studentrepresentanter.

Självvärderingen tar upp problemet med att representationen blir svag om intresset för att engagera sig bland studenterna är lågt. Detta problem försöker man komma till rätta med genom att informera om vilka möjligheter till studentinflytande som finns och genom att utbilda studentrepresentanter.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.*

Lärosätet ger ett antal exempel på hur samverkan sker med olika aktörer kopplade till studenternas framtida arbetsmarknad och intresser som är viktiga för att utbildningen ska utveckla studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Samtliga av dessa exempel ger ett intryck av att lärosätet bedriver relevant samverkan som bidrar till kvalitet i programmets genomförande. I intervjuerna framhölls särskilt den betydelse som utvecklingen av ett vetenskapligt förhållningssätt i dialog med både yrkesverksamma lärare och företrädare för andra humanvetenskapliga professioner har för att studenterna ska kunna möta ett föränderligt arbetsliv.

En huvudsaklig samverkansytta är den verksamhetsförlagda utbildningen som studenterna genomför både kopplat till UVK och sina ämnesstudier. Förutom VFU finns andra former för samverkan, bland annat genom "kursmentorerna" där yrkesverksamma lärare deltar i kurser på lärarutbildningen. I självvärderingen och i intervjuerna beskriver lärosätet att kursmentorerna stödjer studenterna om exempel på digitalisering i skolan, diskussioner om mångfald och etnicitet och kopplar alltså utbildningen till den aktuella situationen i skolan. Detta ser bedömargruppen som ett positivt grepp, eftersom kursmentorernas funktion är att närmare koppla utbildningen till den aktuella situationen i skolan. Det bidrar till att utveckla studenternas beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

En annan arena för samverkan med arbetslivet är Skolsamverkan som syftar till dialog mellan lärosätet och huvudmännen. Genom denna samverkansform sker seminarier inom exempelvis digitalt lärande för lärare och studenter. Det finns en inbyggd progression i programmet för att utveckla dessa kunskaper. Etnicitet och mångfald är andra teman, liksom angivna exempel under redogörelsen för examensmålen som att samverka med socionom- och psykologstudenter i fallstudier utifrån barnets perspektiv. Samverkan med Skolinspektionen, rektorer och kommunen sker också, vilket breddar studenternas inblick i arbetslivet.

Lärosätet samverkar med alumner genom att en del alumner nu är handledare på VFU och alumner också kan dela med sig av erfarenheter från utlandsstudier. Här identifierar lärosätet ett utvecklingsområde: tillvaratagandet av alumners erfarenheter är något som lärosätet vill utveckla mer, till exempel genom att ordna alumnträffar.

Samlat omdöme utbildningsvetenskaplig kärna

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Att bedömningsgrunder är tillfredsställande eller inte och att mål uppfylls eller inte inom utbildningsvetenskaplig kärna vägs samman med motsvarande bedömningar inom ämnes- och ämnesdidaktiska studier. Denna sammanvägning framgår i det samlade omdömet för examenstillståndet, det vill säga för utbildningen i sin helhet.

När det gäller personal framkommer att lärosätet har en tydlig plan och systematisk arbetsordning för både tjänsteplanering, kompetensförsörjning och kompetensutveckling. Personalen kan svara för den utbildningsvetenskapliga kärnans områden och tillfredsställer därmed de examensmål som avser UVK.

Med hänvisning till utbildningsmiljön redovisar lärosätet tillfredsställande professionsrelaterad, vetenskaplig och pedagogisk kompetens. De åtta utbildningsvetenskapliga kärnkurserna kan kopplas till olika forskningsområden/forskningsprojekt. Det finns aktiva forskare i utbildningen och en nära koppling mellan utbildning och forskning. Professionsrelevansen tillgodoses genom kursmentorerna som är verksamma gymnasielärare, VFU-handledare och personal med ämneslärarexamen.

Målet om vetenskapsteori och forskningsmetoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet säkerställs genom progressionen inom ramen för och examination av innehåll i UVK och VFU samt i relation till studentens ämnesstudier med avseende på fördjupad kunskap om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa metoder. Relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt betydelsen för lärarens yrkesutövning säkerställs.

Målet om att kritiskt och självständigt tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat examineras på ett sådant sätt att målet uppnås. Det finns en klar bild i matrisform av hur lärandemål, aktiva verb och aktiviteter som stöder studenters lärande och examination hänger ihop inom ramen för den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) och den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) samt i relation till studenternas ämnesstudier.

Målet om att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik säkerställs via progression mellan UVK, VFU och ämnesstudier, allmändidaktiska moment i UVK samt verksamhetsförlagd utbildning. Målet om att utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet för att stimulera varje elevs lärande säkerställs i olika UVK-kurser som innehåller stöd till kommande verksamhetsförlagd utbildning (VFU), specialpedagogik, elevers sociala relationer, gruppdynamik och grupprocesser, bedömning och dokumentation samt kamratbedömningar.

Målet om bedömningar utifrån relevanta aspekter samt hållbar utveckling säkerställs via lärandemål för exempelvis värdegrundsfrågor, elevmångfald, forskningsetik, ledarskap, specialpedagogik och genomförandet av bedömningsprocesser.

Lärosätet arbetar med bland annat genomlysning av utbildningsplaner, kursplaner, litteraturlistor och normkritiska perspektiv. Det finns ett genomtänkt upplägg av undervisningen om jämställdhet.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling sker via en kvalitets- och uppföljningsorganisation från övergripande universitetsnivå via programnivå och ned till institutions- och kursnivå, samt utifrån intressenter som lärare, VFU-handledare, studenter och alumner.

Studenter erbjuds bland annat vägledningssamtal, studentmentorer och individuella som syftar till att synliggöra studenternas väg genom utbildningen i syfte att få dem att genomföra utbildningen inom planerad studietid.

Studentperspektivet säkerställs genom att studenterna har möjlighet att påverka sin utbildning i beslutsfattande organ på alla nivåer. Alla studenter får möjlighet att utvärdera kurser i lärosätets digitala utvärderingssystem. Skriftliga enkäter till kurser kompletteras med muntliga synpunkter från studenterna.

När det gäller arbetsliv och samverkan ger lärosätet ett antal exempel på hur samverkan sker med olika aktörer kopplade till studenternas framtida arbetsmarknad och intressenter som är viktiga för att utbildningen ska utveckla studenternas beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

Ämnes- och ämnesdidaktiska studier

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal

Bedömning med motivering: *Antalet lärare och deras sammantagna vetenskapliga, professionsrelaterade och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

Bedömargruppen menar att lärosätet visar att det finns en adekvat lärarkompetens, där den vetenskapliga kompetensen framstår som särskilt stark. I både lärartabellen och självvärderingen framkommer en bred kompetens i ämnet samhällskunskaps olika ämnesområden som i det avseendet tydligt står i proportion till utbildningens volym och innehåll. Lärosätet redovisar en plan för den vetenskapliga kompetensförsörjningen både på kort och lång sikt. Bedömargruppen anser däremot att den professionsrelaterade kompetensen har några svagheter. Dessa svagheter gäller det låga antalet med lärarutbildning och skolerfarenhet, vilket framgår av lärartabellen och självvärderingen.

Lärosätet visar i självvärderingen en viss medvetenhet om att den professionsrelaterade kompetensen behöver stärkas genom att lyfta fram två kommande doktorander med inriktning emot samhällsämnenas didaktik. Vid intervjun påpekas att behovet av en förstärkning av professionskompetensen har uppmärksammats av ämnet i samband med självvärderingen och att en rekrytering är på gång. Bedömargruppen menar att detta kan vara en välkommen förstärkning, men vill också se en tydligare strategi för hur den professionsrelaterade kompetensen ska stärkas både på kort och på lång sikt.

Trots de påtalade bristerna i professionskompetens, anser bedömargruppen att bedömningsgrunden är uppfylld med hänsyn till övriga starka sidor och lärosätets påbörjade arbete för att åtgärda bristerna.

Utbildningsmiljö

Bedömning med motivering: *Det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.*

Av självvärderingen framgår att det finns en bred vetenskaplig miljö i de disciplinämnena som tillhör ämnet samhällskunskap. Mycket av den forskning som lärosätet lyfter fram är tydligt relevant för ämnet samhällskunskap, enligt bedömargruppen. Lärare med aktuella egna forskningsexempel relaterar till detta i sin undervisning enligt lärosätets självvärdering, vilket visar på ett adekvat samband mellan forskning och utbildning. Bedömargruppen menar att beskrivningen av studenternas möjlighet att konkret medverka i ett forskningsprojekt är ett gott exempel på ett nära samband mellan forskning och utbildning. Bredden på forskning och att en stor del av den får bedömas som relevant för ämnet samhällskunskap är en styrka. Men otydlighet i hur väl den sammanhållna miljön är för ämnet samhällskunskap ger en viss farhåga för att bredden och djupet i forskningen kan ha svårt att nå in i utbildningen i ett långsiktigt perspektiv.

Bedömargruppen ser utifrån lärosätets självvärdering svagheter i den vetenskapliga och professionsinriktade miljön i relation till ämnesdidaktik. Denna svaghet och otydlighet bekräftas också i intervjuerna. Framför allt gäller detta att bedömargruppen inte ser var och hur forskningen sätts i ett helhetsperspektiv i ämnet samhällskunskap. Ämnets kärngrupp träffas enligt självvärderingen tre gånger per termin, men bedömargruppen efterfrågar ett forum där vetenskapliga och professionsinriktade perspektiv för samhällskunskap kan lyftas. Sammantaget ser

bedömggruppen utbildningsmiljön som tillräckligt stark, men vill se en förstärkning av den specifika professionsinriktningen gentemot samhällskunskap.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar visa sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.*

Lärosätet visar i självvärderingen en genomtänkt idé för att de olika akademiska ämnena ska knytas ihop till en helhet för ämnet samhällskunskap. Varje termin innehåller förutom disciplinspecifika kurser även kurser med benämningen samhällskunskap. Bedömggruppen menar att detta ger studenterna förutsättningar för en helhetssyn på undervisningsämnet samhällskunskap. De två första terminerna med 1–60 högskolepoäng ger enligt bedömggruppen det breda kunnandet i statsvetenskap, sociologi och nationalekonomi som efterfrågas. Men när det gäller väsentligt fördjupade kunskaper ser bedömggruppen en del otydligheter i lärosätets självvärdering. Otydligheterna gäller om kurserna 61–90 högskolepoäng ska ses som breddning eller fördjupning. Om de främst är inriktade på breddning, sker all fördjupning för studenterna genom självständiga arbeten och bedömggruppen ser då risken att fördjupningen blir för smal. Vid intervjuerna utvecklas beskrivningen av bredd och fördjupning. Lärosätet menar att även om kurserna 61–90 högskolepoäng ofta har en grund i nya kunskapsområden på grundläggande nivå, så används i stegrande grad teoretiska perspektiv som kan ses som fördjupande.

För blivande gymnasielärare ser 91–120 högskolepoäng olika ut beroende på om studenterna har en ämneskombination med svenska eller inte. Lärosätet argumenterar för att det är nödvändigt att skriva utbildningens båda självständiga arbeten i ett ämne, för att kunna få progression i forskningskonsumtion och forskningsproduktion. En eventuell brist i en sådan progression för de studenter som inte skriver självständiga arbeten i samhällskunskap avfärdas vid intervjun med att innehållet i de fördjupningskurser som dessa studenter läser har tydliga inslag som ger samma typ av progression.

I lärosätets självständiga arbeten bedöms sex av åtta arbeten uppfylla bedömningsgrunden om ämneskunskaper. Motiveringarna från bedömgarna visar att fördjupad kunskap ofta finns, men att studenterna har svårt att relatera den till en ämnesmässig helhet.

Sammantaget menar bedömggruppen att målet om ämneskunskaper är uppfyllt, men har också några tydliga uppmaningar. Bedömggruppen uppmanar lärosätet att formulera en tydlig strategi för helhetssynen på bredd och fördjupning i sina samhällskunskapskurser. För de två olika varianter som finns för de avslutande 30 högskolepoängen i ämnet behöver det klargöras på vilket sätt det säkerställs att nivån på kunskaperna och färdigheterna är likvärdiga.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt

kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visar kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.

Bedömargruppen ser i lärosätets självvärdering en kontinuitet i undervisningen om vetenskapsteori och forskningsmetoder, där sökande och analyserande av forskning samt tillämpning av metoder sker flera gånger. Den brist som bedömargruppen identifierar gäller en helhet för grundläggande samhällsvetenskaplig metod. Det finns ingen metodkurs före Examensarbete 1, och även om en kontinuitet med många små metodologiska inslag är bra, menar bedömargruppen att det finns en tveksamhet i om upplägget ger möjlighet till en helhet för vetenskaplighet eller om blir det splittrat.

Vid intervjuerna säger sig lärosätet vara medvetet om den risken, och menar att de därför har en tydlig progression främst i de olika samhällskunskapskurserna. Vetenskapligt skrivande introduceras tidigt enligt lärosätet och olika metodologiska aspekter förs sedan in löpande. Bedömargruppen ser ändå en viss otydlighet i hur det säkerställs att studenterna inte bara får många olika delar av vetenskapsteori och metodologi, utan att de även kan knytas till en samhällsvetenskaplig helhet. För studenter som skriver självständigt arbete i samhällskunskap ska detta göras främst i den första av två sådana kurser, men det finns en oklarhet i hur det görs för övriga studenter.

I sju av lärosätets åtta självständiga arbeten anses bedömningsgrunden uppfylld, vilket stödjer bilden av att studenterna får tillräckliga kunskaper om vetenskapsteori och forskningsmetoder.

Lärosätet beskriver i självvärderingen inslag där relationen mellan vetenskap och beprövad erfarenhet behandlas. Detta introduceras tidigt i kursen SH 1, där lektioner med erfarna lärare relateras till forskning om exempelvis lärandeteorier. I kurser i senare delar av utbildningen finns fler inslag, där studenterna ska relatera sina och andras erfarenheter till forskning och teorier. Sammantaget ger detta en bild av att målet uppfylls. Men bedömargruppen uppmanar ändå lärosätet att utveckla och synliggöra en strategi för hur helhetssynen för vetenskapsteori och metodologi ser ut och säkerställs.

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.*

Lärosätet hänvisar i självvärderingen till ett antal olika lärandemål i sina kurser som relaterar till målet. Bedömargruppen menar att detta är särskilt framträdande i bedömningsgrundens delar om förmåga att förhålla sig kritiskt och självständigt till relevanta forskningsresultat. Något otydligare är självvärderingen i förhållande till hur och var studenterna får förmågan att förhålla sig till egna och andras erfarenheter. Bedömargruppen noterar att studenterna enligt självvärderingen tränas i detta på olika sätt, exempelvis genom VFU-uppgifter kopplade till verksamheten och i reflekterande seminarier, men saknar en starkare helhetssyn som lärosätet uppmanas att utveckla.

Lärosätets självständiga arbeten styrker att bedömningsgrunden uppnås, och att de olika delarna därigenom har examinerats. Flera arbeten visar enligt bedömargruppen på en förmåga att tydligt relatera till yrkesverksamhet och kunskapsutveckling.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.

Många ämnesdidaktiska inslag där studenterna redogör för och diskuterar didaktik beskrivs i lärosätets självvärdering. Ämnesdidaktiska grundverktyg ges i kursen SH1, vilket gör att omfattningen av undervisningen om bedömningsgrunden om didaktik och ämnesdidaktik därför till stor del finns enligt bedömargruppen. Men bedömningsgrunden betonar också tydligt att studenterna ska kunna tillämpa kunskapen inom ämnet. Bedömargruppen menar därför att lärosätets beskrivning i självvärderingen visar en svaghet i var och hur de didaktiska och ämnesdidaktiska verktygen faktiskt får användas av studenterna. Det framgår inte vilka av ämnets kunskapsområden som är föremål för tillämpning. Vid intervjuerna förstärks otydligheten och bristen i ämnesdidaktisk tillämpning. En del specifika modeller och undervisningsexempel introduceras till studenterna, men bedömargruppen saknar hur detta relateras till mer övergripande och allmängiltiga ämnesdidaktiska resonemang. Framför allt efterlyser bedömargruppen en utveckling av hur studenterna får möjlighet att använda ämnesdidaktiska modeller för både planering och problematisering av sin egen undervisning.

När det gäller den ämnesdidaktiska kompetensen och hur det säkerställs att en helhetssyn för samhällskunskapsdidaktik säkerställs i kurserna, är detta enligt självvärderingen och intervjuerna bundet till några få personer. Att det finns någon som har ansvar för detta menar bedömargruppen är bra, men efterlyser också ett arbete för att stärka en helhetsbild av ämnesdidaktiska aspekter för ämnet i hela lärargruppen.

Sammantaget menar bedömargruppen att målet är uppfyllt, men efterfrågar starkt en utveckling av hur ämnet resonerar om och för in ämnesspecifika aspekter av det ämnesdidaktiska i utbildningen.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Lärosätet fokuserar på hur olika lärandemål för elevers lärande kan kopplas till målet, och det framkommer att det examineras främst under VFU. Det finns också i självvärderingen inslag där konstruktiv kritik ska både ges och tas emot av studenterna. Sammantaget ger detta en tillräcklig uppfyllelse av bedömningsgrunden, enligt bedömargruppen. Ett gott exempel är också greppet med fältstudierna i Afrika, där studenterna bl.a. får analysera elev- och lärarcentrerade förhållningssätt. Bedömargruppen menar att inslag som fältstudierna ger möjlighet att se undervisningen utanför det studenterna oftast kommer i kontakt med, och därmed kan öka förmågan att stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Bedömggruppen ser också ett tydligt utvecklingsområde för den här bedömningsgrunden tillsammans med bedömningsgrunden för didaktik och ämnesdidaktik. Övningar utifrån studenternas egen undervisning behöver vara tydligare relaterade till olika och flera specifika kunskapsområden i samhällskunskap. Att mycket av övningarna sker i relation till VFU är på många sätt naturligt, men bedömggruppen vill se en tydligare koppling även till ämnesstudierna.

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.*

Den här bedömningsgrunden ska säkerställas genom den utbildningsvetenskapliga kärnan. För ämnet samhällskunskap har samhälleliga och etiska aspekter med särskild betoning på mänskliga rättigheter en given plats i samhällskunskapens ämnesinnehåll, menar både lärosätet och bedömggruppen. I lärosätets självvärdering beskrivs också flera inslag av innehåll och examination i relation till bedömningsgrunden. Bedömggruppen menar att studenterna i ämnet samhällskunskap på lärosätet till stor del får bedömningsgrunden uppfylld i ämneskurserna.

Jämställdhet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

Jämställdhetsperspektivet finns med som innehåll i ämnets undervisning och finns också med i VFU-målen, enligt lärosätets självvärdering. Lärosätet visar också enligt bedömggruppen en medvetenhet om hur universitetslärares eget beteende i klassrummet och representationen i litteraturen påverkar hur jämställdhetsperspektivet kommuniceras och förankras hos studenterna. Den här bilden förstärks också vid intervjuerna, där lärosätet kan beskriva och resonera om kursernas innehåll och lärarnas agerande utifrån jämställdhetsperspektivet. Bedömggruppen menar därför att bedömningsgrunden är uppfylld.

Den andra delen av bedömningsgrunden berör om studenterna har visat förmåga att använda jämställdhetsperspektivet i den pedagogiska verksamheten. Enligt lärosätet uppfylls detta i VFU där det finns klara lärandemål. Bedömggruppen ser utifrån självvärderingen en osäkerhet i hur detta säkerställs och om lärosätet exempelvis tar upp detta i trepartssamtal. Intervjuerna ger stöd för att studenterna både får möjlighet att öva på att praktisera ett jämställdhetsperspektiv och att deras förmåga att använda perspektivet bedöms.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: *Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.*

Ämnet har struktur, genomförande och återkoppling av uppföljning som enligt bedömggruppen är rimlig och relevant för ämnesstudierna. Självvärderingen ger goda exempel, som att uppföljning sker

i lärarlaget och är grund för kursutveckling. Utvärderingar sker både skriftligt och muntligt. Lärosätet visar också i självvärderingen hur återkoppling sker. Förändringar tas upp i dialog med studenter i både undervisningssituationer och ämnesråd. Studenterna får också veta i början på en ny kurs vilka förändringar som skett. Detta är också en bild som stärks vid intervjuerna. Ur ett ämnesperspektiv anser därför bedömargruppen att detta starkt bidrar till att uppfylla bedömningsgrunden.

I självvärderingen beskriver lärosätet en omfattande uppföljningsorganisation från övergripande universitetsnivå till bland annat student- och alumundersökning samt den programansvarigas kvalitetsdialog med de ämnesansvariga. Genomströmningsanalyser sker och digitala enkäter används för att samla underlag. Sammantaget menar bedömargruppen att lärosätet både har en god struktur för uppföljning, återkoppling och åtgärder på både övergripande nivå och ämnesnivå.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

På ämnesnivå visar självvärderingen relevant stöd, som tydliga kriterier i kursspecifika studiehandledningar. Den kursansvariga ansvarar för att tydliggöra vilka examinerande moment och studiestöttande insatser som finns utöver kursens ordinarie lärandeaktiviteter. Studiehandledningar och att lärare är tillgängliga är andra strategier för att studenterna ska genomföra utbildningen inom planerad tid, enligt självvärderingen. När det gäller kurserna är det främst genom rutiner för examination och omexamination som studenterna kan undvika dröjsmål. Studieprestationer och avbrott analyseras genom genomströmningsuppföljning och i så kallade teammöten. Sammantaget anser bedömargruppen att ämnet uppfyller bedömningsgrunden med en tydlig strategi och ett bra genomförande.

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Studentperspektiv

Bedömning med motivering: *Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

Enligt självvärderingen finns studentrepresentanter i ämnesråd, och studentperspektivet uppmärksammas löpande i kurserna och genom kursvärderingar. Det finns också beskrivningar av hur frågor som har uppmärksammats direkt i kurser också lett till faktiska förändringar. Vid intervjuerna stärks också bilden av att studenterna får möjlighet och uppmuntras till att påverka sin egen utbildning samt att studenternas frågor tas på allvar. Stor vikt läggs vid det formella inflytandet i ämnesrådet, som ska vara en garant för att det studenterna upplever som viktigt också behandlas av ämnet. Bedömargruppen ser positivt på att lärosätet ger studenterna en bred tillgång till inflytande. Den formella strukturen menar bedömargruppen är viktig, men lika viktigt är det att ge möjligheter till en aktiv dialog direkt i kurserna, något som bedömargruppen bedömer att högskolan gör på ett bra sätt.

Vid intervjuerna framkommer att många upplever att mer grundläggande förändringar av exempelvis kvalitet är svåra att genomföra. Att stora och genomgripande förändringar inte kan och inte heller ska ske omedelbart och utan genomgripande beredning är naturligt, men bedömargruppen uppmanar ämnet att ha en strategi även för att föra in studenternas åsikter i sådana frågor. Bedömargruppen

uppmanar också till en förbättrad återkoppling av genomförda förändringar efter studenternas synpunkter.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.*

Lärosätet ger i självvärderingen exempel på samverkan ute på skolor och genom att verksamma lärare medverkar på lärosätets kurser. Utbyte med en specifik grundskola i Linköping och kursmentorer är konkreta exempel på detta. Bedömggruppen menar att detta visar på relevant samverkan med det omgivande samhället, men anser också att samverkan som har en specifik koppling till ämnesinnehållet kan stärkas.

När det gäller beredskapen att möta förändringar i arbetslivet lyfts det i självvärderingen att goda ämnesdidaktiska kunskaper och kunskaper om hur skolan och ämnet förändrats tidigare är en viktig faktor för denna förmåga. Bedömggruppen delar den uppfattningen och bilden av att detta faktiskt genomförs stärks vid intervjuerna.

Samlat omdöme ämnes- och ämnesdidaktiska studier

Bedömning med motivering: *Tillfredsställande*

Att bedömningsgrunder är tillfredsställande eller inte och att mål uppfylls eller inte inom ämnes- och ämnesdidaktiska studier vägs samman med motsvarande bedömningar inom utbildningsvetenskaplig kärna. Denna sammanvägning framgår i det samlade omdömet för examenstillståndet, det vill säga för utbildningen i sin helhet.

Bedömggruppen menar att lärosätet visar att det finns en adekvat lärarkompetens, där den vetenskapliga kompetensen framstår som särskilt stark. Det framkommer en bred kompetens i ämnet samhällskunskaps olika ämnesområden som i det avseendet tydligt står i proportion till utbildningens volym och innehåll. Lärosätet redovisar en plan för den vetenskapliga kompetensförsörjningen både på kort och lång sikt. Bedömggruppen anser däremot att den professionsrelaterade kompetensen har några svagheter. Dessa svagheter gäller det låga antalet med lärarutbildning och skolerfarenhet, vilket framgår av lärartabellen och självvärderingen.

Av självvärderingen framgår att det finns en bred vetenskaplig miljö i de disciplinämnena som tillhör ämnet samhällskunskap. Mycket av den forskning som lärosätet lyfter fram är tydligt relevant för ämnet samhällskunskap, enligt bedömggruppen. Lärare med aktuella egna forskningsexempel relaterar till detta i sin undervisning enligt lärosätets självvärdering, vilket visar på ett adekvat samband mellan forskning och utbildning. Men otydlighet i hur väl den sammanhållna miljön är för ämnet samhällskunskap ger en viss farhåga för att bredden och djupet i forskningen kan ha svårt att nå in i utbildningen i ett långsiktigt perspektiv. Framför allt gäller detta att bedömggruppen inte ser var och hur forskningen sätts i ett helhetsperspektiv i ämnet samhällskunskap. Sammantaget ser

bedömargruppen utbildningsmiljön som tillräckligt stark, men vill se en förstärkning av den specifika professionsinriktningen gentemot samhällskunskap.

Målet om ämneskunskaper för yrkesutövningen, inbegripet aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete uppfylls. Lärosätet visar i självvärderingen en genomtänkt idé för att de olika akademiska ämnen ska knytas ihop till en helhet för ämnet samhällskunskap. När det gäller väsentligt fördjupade kunskaper ser däremot bedömargruppen en del otydligheter. Otydligheterna gäller om kurserna 61–90 högskolepoäng ska ses som breddning eller fördjupning. För blivande gymnasielärare ser 91–120 högskolepoäng olika ut beroende på om studenterna har ämneskombination med svenska eller inte. Bedömargruppen uppmanar lärosätet att formulera en tydlig strategi för helhetssynen på bredd och fördjupning i sina samhällskunskapskurser.

Målet om vetenskapsteori och forskningsmetoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet uppfylls. Bedömargruppen ser i lärosätets självvärdering en kontinuitet i undervisningen om vetenskapsteori och forskningsmetoder, där sökande och analyserande av forskning och tillämpning av metoder sker flera gånger. Den brist som bedömargruppen identifierar gäller en helhet för grundläggande samhällsvetenskaplig metod. Det finns ingen metodkurs före Examensarbete 1. Bedömargruppen ser en otydlighet i hur det säkerställs att studenterna inte bara får många olika delar av vetenskapsteori och metodologi, utan att delarna även kan knytas till en samhällsvetenskaplig helhet. Bedömargruppen riktar en uppmaning till lärosätet att utveckla och synliggöra en strategi för hur helhetssynen på vetenskapsteori och metodologi ser ut och säkerställs.

Målet att kritiskt och självständigt tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat uppfylls. Bedömargruppen menar att detta är särskilt framträdande i bedömningsgrundens formuleringar om förmågan att förhålla sig kritisk och självständig till relevanta forskningsresultat. Bedömargruppen noterar att studenterna enligt självvärderingen tränas i detta på olika sätt, men saknar en starkare helhetssyn som lärosätet uppmanas att utveckla.

Målet att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik uppfylls. Ämnesdidaktiska grundverktyg ges i kursen SH1, vilket gör att omfattningen av undervisningen i bedömningsgrunden om didaktik och ämnesdidaktik därför till stor del finns enligt bedömargruppen. Bedömargruppen menar att utbildningen visar en svaghet i var och hur de didaktiska och ämnesdidaktiska verktygen faktiskt får användas av studenterna. Framför allt efterlyser bedömargruppen en utveckling av hur studenterna får möjlighet att använda ämnesdidaktiska modeller för både planering och problematisering av sin egen undervisning.

Målet att utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet för att stimulera varje elevs lärande uppfylls. Det finns i utbildningen inslag där konstruktiv kritik både ska ges och tas emot av studenterna. Sammantaget ger detta enligt bedömargruppen en tillräcklig uppfyllelse av bedömningsgrunden. Bedömargruppen menar att de inslag som ingår i fältstudierna ger möjlighet att se olika typer av undervisning och kan därmed öka förmågan att stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Målet om bedömningar utifrån relevanta aspekter och hållbar utveckling uppfylls. Lärosätet beskriver flera inslag av innehåll och examination i relation till bedömningsgrunden. Bedömargruppen menar

att studenterna i ämnet samhällskunskap på lärosätet till stor del får bedömningsgrunden uppfylld i ämneskurserna.

Bedömningsgrunden om jämställdhet bedöms som tillfredsställande. Lärosätet visar enligt bedömggruppen en medvetenhet om hur universitetslärares eget beteende i klassrummet och representationen i litteraturen påverkar hur jämställdhetsperspektivet kommuniceras och förankras hos studenterna. Den här bilden förstärks också vid intervjuerna, där lärosätet kan beskriva och resonera om kursernas innehåll och lärarnas agerande utifrån jämställdhetsperspektivet.

Självvärderingen ger goda exempel på uppföljning, som att uppföljning sker i lärarlaget och är grund för kursutveckling. Utvärderingar sker både skriftligt och muntligt. Lärosätet visar också i självvärderingen hur återkoppling sker. Förändringar tas upp i dialog med studenterna i både undervisningssituationer och ämnesråd. Studenterna får också veta i början på en ny kurs vilka förändringar som skett. Detta är också en bild som stärks vid intervjuerna.

Bedömggruppen ser positivt på att lärosätet ger studenterna en bred tillgång till inflytande. Den formella strukturen menar bedömggruppen är viktig, men lika viktigt är det att ge möjligheter till en aktiv dialog direkt i kurserna, något som bedömggruppen bedömer att högskolan gör på ett bra sätt.

Lärosätet visar i självvärderingen exempel på samverkan ute på skolor och genom att verksamma lärare medverkar på lärosätets kurser. Utbyte med en specifik grundskola i Linköping och kursmentorer är konkreta exempel på detta. Bedömggruppen menar att detta visar på relevant samverkan med det omgivande samhället, men anser också att samverkan som har en specifik koppling till ämnesinnehållet kan stärkas.